Menyasszonyi kép-e Coreth Mária Terézia híres portréja?

A mai napon ünnepélyes keretek között avatták fel a körmendi Coreth Mária Terézia Óvoda új domborművét. Miután felkerült a honlapunkra a mai ünnepségről szóló beszámoló, a rendezvényen készült fotókat nézve figyeltem fel egy apróbb pontatlanságra. A dombormű mellett található jobb oldali híres képe alatt a *„Menyasszony 1898”* felirat szerepel.

A kép a Dr. Batthyányiné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde falán

Ez a meghatározás – amely Dr. Székely János püspök úr nemrég megjelent Coreth Mária Terézia Az aranyszívű feleség című életrajzi könyvének elején is így, menyasszonyi fotóként szerepel – egy makacsul tartó, de történelmileg könnyen cáfolható tévedésen alapul. Bár a plébániai honlapon 2024 februárjában ennek nyomán már foglalkoztam a kép datálásával, a mai domborműavatáson újra felbukkanó adat miatt érdemes a tények és a forráskritika alapján végleg tisztázni a fotó valódi eredetét.

Mislnek megtetszett Batthyány László, imájába foglalta és ecsetelte a kedvező házasság előnyeit.[29]

Menyasszonyként

Batthyány Lili így írja le a Batthyány László lelkében történteket: „Egy ideig tiltakozott ellene, nem akarta feladni kényelmes, agglegény életét, de némi idő után viccből úgy gondolta, ha sikerül az őzbakot meglőnie és a főherceg a kis Coreth szabadságát meghosszabbítja, hát legyen! Anyám később mesélte nekünk, hogy egész éjjel imádkozott, és nagyon boldog volt, amikor a következő reggel megjött Agramból a távirat, maradhat. Így még Magyarban eljegyezték egymást."[30] Laci megkérte Misl kezét, és az esküvőt a lehető leghamarabbra, november 10-re tűzték ki.[31]

Az eljegyzés Baden bei Wien-ben volt, ahol Misl édesanyja ekkoriban élt. Misl szinte naponta váltott levelet édesanyjával, örömmel újságolta neki a nagy hírt. A leveleket így írta alá. 'ta vieille' (a te öreged, a te nagylányod).[32]

---

29 BATTHYÁNY LILI, *Visszaemlékezések*, 435-436.

30 BATTHYÁNY LILI, *Visszaemlékezések*, 436. Kismagyar Pozsony mellett, ma Malij Mager.

31 CORETH LILLY, *Emlékek*, 327.

32 CORETH LILLY, *Emlékek*, 328.

Dr. Székely János Coreth Mária Terézia Az aranyszívű feleség című könyvének lapja

Mit bizonyítanak a könyvek és a korabeli sajtó?

Ha visszakövetjük a fotó megjelenésének láncolatát, pontosan látszik a kép valódi története:

1. **A bécsi eredet (1912):** A fotó valójában a bécsi *Sport & Salon* társasági magazin 1912. május 11-i számának címlapján jelent meg először. Ekkor Coreth Mária Terézia már 14 éve volt házas, és érett családanya volt – a címlapkép az akkori osztrák-magyar udvari díszviseletben (*Gala-Courkleid*), és nem menyasszonyi ruhában ábrázolja őt. Magán a címlapon is jól láthatóan szerepel, hogy a felvételt a neves bécsi stúdió, **Madame D'Ora** készítette, amelyet Dora Kallmus 1907-ben alapított. Mivel a fotós az 1898-as esküvő idején még csak 17 éves volt és nem rendelkezett műteremmel, fizikailag is képtelenség, hogy ő készítette volna a menyasszonyi képeket.
2. **A szombathelyi átvétel (1915):** Az első világháború idején, a hercegi pár körmendi kórházalapítása és jótékonysági tevékenysége kapcsán a szombathelyi helyi sajtó is cikkezett a családról. A cikkek illusztrálásához a mindössze néhány éves, reprezentatív 1912-es bécsi portrét vették át és közölték le újra.
3. **Puskely Mária pontos datálása :** Puskely Mária a Szent István Társulatnál 1991-ben megjelentetett Dr. Batthyány-Strattmann László élete képekben, dokumentumokban, történelmi mozaikkal című alapos monográfiájában még teljesen pontosan kezelte a forrást. A könyvben ez a fotó az időrendet követő tárgyalásban az 1915-ös évnél szerepel egy 1915. február 19-i szombathelyi újság cikkrészletének illusztrációjaként Mária Terézia hercegné megjelöléssel. Puskely Mária tehát nem a menyasszonynak, hanem a hercegnének nevezi ennél a képnél.
4. **A tévedés gyökere:** A pontatlanság ott keletkezett, hogy a későbbi anyagok előkészítése során a képet szemlélők már nem néztek a dolgok mögé. A fehér jellegű ruha, a tiara és a fátyol látványa alapján – forráskritika nélkül – automatikusan az 1898-as esküvőre asszociáltak. Ez a téves bejegyzés került be a legújabb püspöki kiadványba is, és ez alapján kerülhetett ki a felirat az óvoda falára is.

A bécsi címlap a kép alatt az *Aufnahme des Frl. D'Ora, Wien I.* szerzői jogi jelöléssel

A BATTHYÁNY-Strattmann név eredete ez: Gróf Batthyány Ádám országbírónak és horvát bánnak az osztrák Strattmann Eleonóra grófnővel 1692-ben kötött házassága folytán a leszármazottak — a Strattmann család kihaltával — 1755 óta a Batthyány-Strattmann kettős nevet viselték s egyúttal haszonélvezői voltak a Strattmann-féle felsőausztriai hitbizományi javaknak. Ugyanennek az ágnak birtokában volt a nagyszerű, műkincsekkel teli körmendi várkastély s a 29 400 katasztrális holdat kitevő vasmegyei körmendi hitbizomány, amelyet az említett Batthyány Ádám gróf legidősebb fia, gróf Batthyány Lajos, Magyarország utolsó nemzeti nádora alapított 1746-ban.

Batthyány Lajos nádor testvéröccse gróf Batthyány Károly horvát bán, tábornagy, Mária Terézia jeles hadvezére is II. József császár katonai nevelője, érdemei elismeréséül 1763-ban cseh hercegi, 1764-ben római-német szent birodalmi hercegi rangot kapott a maga és elsőszülött férfiutódai részére, Durchlaucht címmel. Károly herceg ágazata azonban kihalt, mire a hercegi rang átszállott bátyjának, Lajosnak utódaira. Ugyancsak elsőszülöttségi joggal s így a hercegi rang a Batthyány-Strattmann kettős névvel egyesülve illette meg az Ádám, illetve Lajos ágából való elsőszülött férfit.

Ennek az ágnak s a nemzetség Kristóf-vonalának az utolsó sarja herceg Batthyány-Strattmann Ödön volt, aki kétszer nősült, de mindkétszer rangon alul (második felesége Holzmann Amália volt), s gyermeke egyik házasságból sem származott. Az ő elhalálozásával a Batthyány hercegi cím megszűnt volna, a király azonban most úgy intézkedett, hogy továbbra is fennmaradjon, mégpedig a Batthyány-nemzetség grófi rangot viselő első, vagyis Pál vonalából eredő első: Imre, avagy pinkafői ágazat, első József ága legidősebb férfisarjának, gróf Batthyány Lászlónak személyében. László grófra, azaz most már hercegre, száll át a hitbizományi törvények értelmében a Lajos nádor-féle körmendi majorátus és a Strattmann-hitbizomány is.

Szirmay Gyula

ALKOTMÁNY, 1915. febr. 19.

Dr. Batthyány-Strattmann László herceg és Mária Terézia hercegné

BATTHYÁNY László herceg (...) Köpcsény, Hort és Oroszlámos ura, férfikora teljében nyeri el új méltóságát s vele a hitbizományt. Benne Körmend és egész Vasmegye nagyrahivatott főurat, kitűnő emberbarátot nyert. Hiszszük, hogy eddigi kedves otthona szeretete mellett szívesen jön a vasi földre, amelynek annyi pontja: Szombathely, Ikervár, Németújvár, Szalónak, Rohonc, Pinkaföld, Csákány és Körmend forrott össze a Batthyányak történetével!

SZOMBATHELYI ÚJSÁG, 1915. febr. 19.

Puskely Mária Dr. Batthyány-Strattmann László élete című könyvének lapja

Miért fontos a pontosság?

Boldog Batthyány-Strattmann László és Coreth Mária Terézia élete a tiszta igazságra és a szolgálatra épült. Az ő emléküket és a helytörténeti hűséget azzal tiszteljük meg leginkább, ha a vizuális örökségüket is pontosan, a valóságnak megfelelően mutatjuk be a jövő nemzedékének.

A hercegnő a rangjához méltó udvari díszben, büszke édesanyaként állt a bécsi udvari fotós kamerája elé 1912-ben – ez a valóság pedig semmivel sem kevésbé értékes vagy szép, mint egy utólag született menyasszonyi mítosz.

Körmend, 2026. november 9.

Klement András